

Bioloģiski vērtīgo zālāju platības turpina strauji sarukt

Date : 27/02/2019

Dabas aizsardzības
pārvalde

“Lai saprastu dabas mainību, mums nav jāvizualizē kūstošie ledāji Antarktikā, tā norit tepat līdzās – jau divu sezonu dabas skaitīšanas dati liecina, ka no agrāk zināmajām bioloģiski vērtīgajām pļavām Latvijā sastopama vairs tikai viena sestā daļa,” uzsver dabas skaitīšanas vadītāja Iriša Mukāne. Viņa turpina: “Pēdējo 50 gadu laikā vērtīgo zālāju platības ir būtiski sarukušas, jo zālāji ir teju vienīgā biotopu grupa, kas bez cilvēka līdzdalības nevar pastāvēt. Nav runa par mauriņu vai zāles stiebru izzušanu, bet gan par bioloģiski vērtīgo zālāju platībām, kurās mazinās krāšņās puķes vainagiem, ārstnieciskie augi tējām, arī apputeksnētāji un cita dzīvā daba. Ir apdraudēts nozīmīgs posms dabiskajā dzīvības ķēdē, ko veicina cilvēka darbība vai, tieši pretēji, bezdarbība. Un pastāv iespēja zaudēt šo biotopu grupu pavisam!”

Pagājušā gadā apzināto bioloģiski vērtīgo zālāju īpašnieki līdz februāra beigām saņems vēstuli uz savu deklarēto dzīvesvietas adresi par viņa īpašumā esošo zālāju. Lai nodrošinātu operatīvu informācijas pieejamību un apmaiņu, informācija vienlaikus ir pieejama Dabas aizsardzības pārvaldes uzturētajā dabas datu pārvaldības sistēmā *Ozols* (<http://ozols.daba.gov.lv/pub/>). Ja biotops nav konstatēts, vēstule netiks sūtīta.

Divu sezonu ietvaros apsekošanai tika atlasīti 172 tūkstoši hektāru zālāju, kuros pastāvēja iespēja konstatēt Eiropas Savienības aizsargājamus biotopus. Dati liecina, ka bioloģiski vērtīgajos zālajos bieži konstatētas ekspansīvas sugas, kuras ātri reaģē uz nevēlamām izmaiņām zālājā (kūlas uzkrāšanās, pārmēslošana, pārganīšana, izmaiņas hidroloģiskajā režīmā u.c.) un nomāc citas zālāja sugas. Retāk tiek konstatētas arī invazīvās sugas, piemēram, Kanādas un milzu zeltgalvītes, blīvā skābene, Sosnovska latvānis, daudzlapu lupīna. Tāpat vērojama tendence, ka zālāji nabadzīgās augsnēs tiek apmežoti.

Vēsturiskie Latvijas zālāju pētījumi liecināja, ka seši zālāju biotopi (Vilkakūlas (tukšaiņu) zālāji, Piejūras zālāji, Smiltāju zālāju, Lakstaugu pioniersabiedrības seklās

kaļķainās augsnēs, Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs un Eitrofas augsto lakstaugu audzes) ir ļoti reti sastopami – vien 10% no visiem bioloģiski vērtīgajiem zālājiem. Šī tendence saglabājas, to apstiprina arī dabas skaitīšanas dati, jo abu sezonu ietvaros minētie biotopi kopā konstatēti vien 11% no visiem noteiktajiem bioloģiski vērtīgajiem zālājiem.

Šī gada aprīlī tiks uzsākta trešā dabas skaitīšanas sezona. Pilnīgu ainu par Latvijas dabas vērtībām un to kvalitāti uzzināsim nākamgad, kad būs pieejami visu triju sezonu dati un to izvērtējums par visām sešām Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo biotopu grupām.

Turpinot pagājušajos gados iesākto praksi, arī 2019. gadā apsekojamajos novados notiks bezmaksas semināri zemju īpašniekiem par dabas skaitīšanu, tās mērķiem, īstenotajām aktivitātēm un sniegtas atbildes uz jautājumiem. Informācija par semināriem, jaunumi, kā arī jautājumu un atbilžu sadaļa pieejama vietnē www.skaitamdabu.gov.lv.

Dabas skaitīšana jeb projekts “Priekšnosacījumu izveide labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai Latvijā” tiek īstenots ar Eiropas Savienības Kohēzijas fonda (85%) un Latvijas valsts (15%) atbalstu. Visu aktivitāšu īstenošana paredzēta līdz 2023. gadam, biotopu izplatības un kvalitātes noteikšanas jomā līdz 2019. gada 31. decembrim.

*Ilze Reinika
Dabas aizsardzības pārvalde
Dabas skaitīšanas vadītājas asistente*